

RIJKSDIENST VOOR DE MONUMENTENZORG

Broederplein 41 · 3703 CD Zeist

Postbus 1001 · 3700 BA Zeist

☎ | 030 · 698 32 11

fax | 030 · 691 61 89

Rabobank 1923 21 757

Aan de Vereniging Vrienden van de
Amsterdamse Binnenstad
Sloterkade 21
1058 HE AMSTERDAM

uw brief/kenmerk	ons nummer	Behandeld door
Gedateerd 27-02-2003; ingekomen op 11-03-2003	RS-2003-214	Tj. Visser

Onderwerp	Bijlage	Datum
Binnengasthuis Amsterdam		

15 APR. 2003

Geachte dames en heren,

Op 11 maart jl. ontving ik uw brief –getekend op 27 februari 2003– waarin u uw onvrede uitspreekt over de deelname van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg aan het Kwaliteitsteam, dat de planvorming op het Binnengasthuisterrein begeleidt.

U bent van mening dat de RDMZ niet met een vertegenwoordiging in het Kwaliteitsteam kan meewerken aan bouwplannen die sloop van rijksmonumenten betekenen, zolang de procedures rond de plaatsing van deze objecten op de rijksmonumentenlijst nog lopen.

Mijn antwoord hierop luidt als volgt. Herontwikkeling en ruimtelijke optimalisering van het Binnengasthuisterrein, dat is gelegen binnen het beschermde stadsgezicht binnen de Singelgracht, acht ik van groot belang. Het gebied heeft een ontwikkelingsgeschiedenis van vele eeuwen, in het gebied bevinden zich vele monumenten, maar door een veelvoud aan ingrepen in de loop der tijd is de contextuele samenhang tussen de gebouwen zoekgeraakt en is de openbare ruimte thans ongedefinieerd. Tegen deze achtergrond acht ik verbetering van het gebied van groot belang.

Sloop van rijksmonumenten is daarbij geen doel, maar inruil van historische onderdelen voor hedendaagse toevoegingen kan in dat licht, mits zorgvuldig ontworpen, wel een gevolg zijn. Een en ander hangt uiteraard samen met wat het herontwikkelingsplan voor het Binnengasthuisterrein in zijn geheel oplevert, en wat de reële mogelijkheden zijn van hergebruik van de aanwezige panden.

Evenals bij andere ontwikkelingsplannen in historische gebieden acht ik de betrokkenheid van de RDMZ in een vroeg stadium van planvorming van groot belang.

Verbetering van het gebied kan mijns inziens alleen door impulsen van nieuwe functies in relatie tot herdefiniëring van de stedelijke ruimte. In dat licht zie ik de komst van een faculteitsbibliotheek, ter versterking van de reeds aanwezige universitaire functie als een belangrijke kans voor het gebied. Dat het programma voor een UB te omvangrijk was, heeft menigeen in de zienswijzen op het bestemmingsplan naar voren gebracht. Samen met uw reactie en die van anderen heeft de RDMZ het gemeentebestuur en het bestuur van de UvA ervan kunnen overtuigen dat het programma voor het Binnengasthuisterrein in eerste instantie vanuit het karakter van de historische stad moet worden geformuleerd en niet vanuit een gemaximaliseerd universiteitsprogramma. In het huidige bestemmingsplan is mijns inziens een aanvaardbaar bouwvolume vastgelegd en zijn de condities voor herontwikkeling geformuleerd. Binnen het raamwerk van dit bestemmingsplan worden de plannen thans verder uitgewerkt.

Zoals reeds is opgemerkt is het van belang dat de RDMZ in historisch waardevolle gebieden vroeg bij de planvorming wordt betrokken. De RDMZ waakt er voor dat de historische component tijdig en optimaal in het planproces wordt betrokken. Voor het goede begrip merk ik hierbij op dat het niet alleen gaat om gebouwen of onderdelen daarvan, maar vooral ook om stedenbouwkundige waarden, zoals die bij de aanwijzing van het stadsgezicht zijn geformuleerd.

In het geval van het Binnengasthuisterrein is er voor gekozen een kwaliteitsteam in te stellen, dat de gemeente in een aantal stadia van de planvorming adviseert. In dit team hebben naast een zelfstandig, onafhankelijk architect, vertegenwoordigers van drie voor de stad belangrijke instanties plaatsgenomen, de Welstandscommissie, de ARS en de RDMZ. De RDMZ is in dit team vertegenwoordigd met een stedenbouwkundige deskundigheid vanwege de implicaties van de planvorming in relatie tot het beschermd stadsgezicht. Door de RDMZ is uitdrukkelijk gesteld dat deelname aan het team geen inbreuk mag doen op, of beperkingen mag inhouden van, de wettelijke adviserende taak inzake planologische- en (monumenten)vergunningprocedures. Dit betekent dat wanneer het proces niet goed zou verlopen, of wanneer keuzes zouden moeten worden gemaakt die niet kunnen worden verantwoord, de RDMZ de handen vrij heeft om zich van de uitspraken van het kwaliteitsteam te distantiëren. Deelname aan het kwaliteitsteam ontslaat de RDMZ overigens niet van haar taak zelfstandig in het kader van genoemde procedures te adviseren.

De plaatsing van gebouwen op de monumentenlijst in het kader van het Monumenten Selectie Project (MSP) vindt plaats binnen een zelfstandige procedure met een eigen tijdpad. De inschrijving van een aantal aangewezen panden wordt op dit moment opgehouden door het door de UvA ingediende bezwaar. Of aan dit bezwaar tegemoet kan worden gekomen is een kwestie van rechtspraak. De rol van de RDMZ is, los van de lopende planvorming, de plaatsing van de panden op de monumentenlijst staande te houden.

Zoals de eerste studies hebben laten zien, zullen bij keuze van welk plan voor een faculteitsbibliotheek dan ook, delen van gebouwen weggenomen moeten worden. Het besluit hiertoe en in welke mate, zal in het kader van een sloopvergunning moeten worden afgewogen. In het kader van die vergunning adviseert de RDMZ de gemeente en zal worden bezien of hergebruik van de panden tot de reële mogelijkheden behoort.

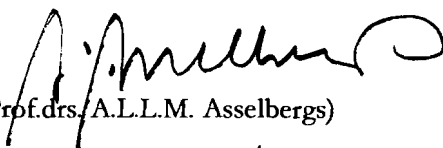
Ik hoop dat ik u duidelijk heb kunnen maken dat de aanwijzingsprocedure van panden op het Binnengasthuisterrein los staat van de planprocedure over de toekomst van het terrein en dat ik de herontwikkeling van het Binnengasthuisterrein met hoogwaardige hedendaagse architectuur ook zie als een belangrijke cultuurdaad in het belang van de stad.

Wat tot dusver is bereikt is dat een deskundig architectenbureau –hetzelfde bureau dat werkt aan de verbouwplannen voor het Rijksmuseum– opdracht heeft gekregen de visie op het Binnengasthuisterrein verder uit te werken.

De advisering van het kwaliteitsteam heeft aan deze keuze bijgedragen. Verwacht wordt dat voor de zomer een schetsplan gereed komt. Op dat moment zal ook meer bekend zijn rond de plaatsing van de monumenten die door de UvA bestreden worden. Ook dan zal bekend zijn hoe de monumentale waarden op het terrein zich verhouden tot de het plan voor een faculteitsbibliotheek, wat er aan monumentale bebouwing kan worden behouden en wat er eventueel ten aanzien van bebouwing (of onderdelen daarvan) moet worden ingeleverd. Van belang acht ik hierin de kwaliteit van de afweging en de winst van het (gehele) plan voor de historische stad.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,

De Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen,
mr. drs. C.H.J. van Leeuwen,
namens deze,
de Directeur van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg,

(Prof. drs. A.L.L.M. Asselbergs)